

De Vriendenkring

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

www.Quakers.nu

87e jaargang nr. 3

maart 2016

Quakers uit de hele wereld bijeen in Pisac Peru voor de Wereldconferentie

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs:

Nederland	€25,00 per jaar
Europa	€35,00 per jaar (per 1 januari 2016 is dit verhoogd!)
Wereldwijd	€35,00 per jaar
Email abonnement (PDF)	€5,00 per jaar

Bankrek. **NL31 TRIO 0390 3895 60** t.n.v. Maandblad De Vriendenkring te Assen. (nieuw!)

De verzendkosten voor Europa en de rest van de wereld zijn gelijk getrokken vandaar dat we ook de abonnementskosten gelijk moeten berekenen.

Voor buitenlandse abonnees geldt IBAN: **NL31 TRIO 0390 3895 60**; BIC:TRIONL2U.

Nieuwe abonnees en adreswijzigingen: dickkamminga@ziggo.nl

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016LM, Zwolle, tel.038-4608461/06-40030923, email: vriendenkringredactie@gmail.com.

Administratie, Abonnementen, Verzending en Financiën:

Dick Kamminga dickkamminga@ziggo.nl

Correctie en Schrijver: Hylkia Nieuwerth (schrijver)

Redactieleden: Wils 't Hart
Marianne van der Zee

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (tenzij anders afgesproken).

Zie ook de tips en aanwijzingen voor auteurs op:

<http://Quakers.nu/nl/Vriendenkring/Tips%20%20voor%20Auteurs>

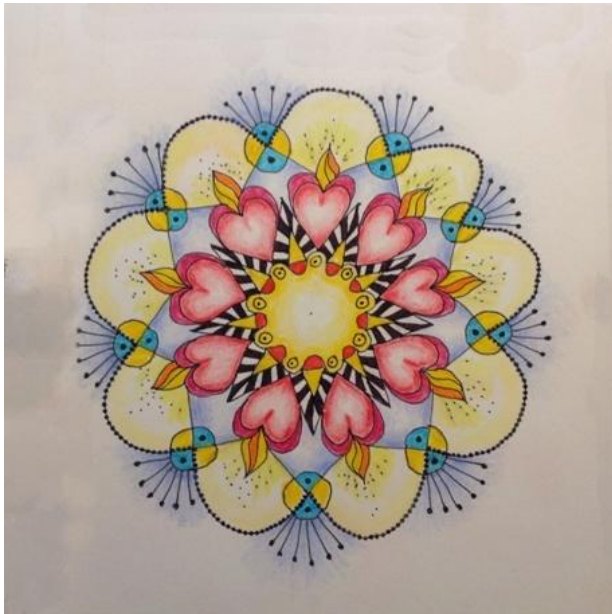
De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt.

Bezoek daarom geregeld de Quaker website:

www.Quakers.nu

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Ontmoeting.....	5
In de Schepping kijkt God ons aan.....	6
In memoriam Els Wiertz-Boudewijn (1919-2016).....	7
De wereldfamilie van Quakers.....	9
Zendbrief van Wereld Vergadering 2016 van Quakers.....	11
De uitdaging van de klimaatverandering onder ogen zien.....	16
'Behoud van het leven op aarde '.....	18
Relaties s opbouwen in Peru.....	23
Onderdompeling in de Wereldfamilie van Vrienden in Peru.....	25
Met een koffer vol liefde naar huis.....	28
De Jonge Vrienden in Pisac.....	32
Mijn God is te klein.....	34
Quinoa, Lekker eten uit Peru????!!.....	39
Wieg van de aardappel in groot gevaar door klimaatverandering.....	41
Zeg niet dat we het niet wisten.....	42
Belastingontduiking door multinationals.....	44
Schiphol wakes.....	44
Kinderkamer Den Haag.....	45
Vrienden voor Brussel.....	45
Waar is QCEA (onze “Quaker stem” in Brussel) mee bezig?.....	46
Handen en Voeten.....	48
Cuan Grade es É!.....	50
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	51
Vrienden in het hele land.....	52

Van de redactie

Het was fijn om aan dit nummer van de Vriendenkring te werken. Het is een special geworden over de Quaker Wereldconferentie in Peru waar ik aan mocht deelnemen. Het werken aan dit nummer bood mij de gelegenheid om de vele inspirerende momenten van voor en tijdens de Wereldconferentie opnieuw te beleven en met de ervaringen van de andere deelnemers mee te leven.

In mijn artikel 'Mijn God is te klein' vertel ik meer over hoe ik de Wereldconferentie heb ervaren.

De andere deelnemers aan de Wereldconferentie geven in verschillende artikelen hun impressie weer. Het is als de metafoor van de zeven blinden die naar de dierentuin gingen om een olifant te leren kennen. Elk van hen kwam met een heel andere ervaring terug. De conferentie had 320 deelnemers en in het weekend, toen de lokale Quakers (uit Peru en Bolivia) zich bij ons voegden, zelfs meer dan 500 deelnemers. Het was mede daarom, maar vooral ook door de zo verschillende bijeenkomsten zo veelzijdig!

De opbrengst van deze conferentie is onschatbaar. 'De transformatie leven' (het thema van de Wereldconferentie) betekent voor mij in elk geval ook: de lezers van de Vriendenkring de kans bieden om mijn ervaring mee te beleven. Op wereldschaal is de variëteit aan theologie binnen de Quakers heel groot en deze dimensie kan onze blik verruimen. Dit gaf mij op geloofsgebied de rijkdom van het ondervinden van de enorme diversiteit aan vormen, maar vooral ook de eenheid aan beleven. Die eenheid werkte krachtig door in de workshops en beraadsgroepen die o.a. tot de zendbrief en de minuut over de uitdaging van de klimaatverandering leidde. Laat je verleiden om de artikelen hierover gaan te lezen en mee te beleven hoe sterk de spirit doorwerkt.

Tegelijkertijd met de Wereldconferentie vond in Nederland de Quaker retraite plaats van 21 tot 23 januari, in de Willibrord Abdij bij Doetinchem. Deze retraite heeft heel veel mooie artikelen opgeleverd en dit zorgt er voor dat ook het volgende nummer een special wordt.

De Engelse video van de Zendbrief geeft een prachtige impressie van de conferentie; deze video is te vinden met de volgende link. Het.

<https://vimeo.com/153757538>

Sytse Tjallingii (eindredactie)

Ontmoeting

door Stef Bos; bron: uit de map voor de Quaker retraite in januari 2016

*Je moet van twee kanten komen
om elkaar te ontmoeten.
Je moet eigenlijk
toevallig onderweg zijn
Je moet geen doel
voor ogen hebben.
En je moet laten gebeuren
waarvoor je bang bent.
Je moet niet alles willen verklaren.
Voordat je het weet
verklaar je elkaar de oorlog.
Je moet van twee kanten komen
om elkaar te ontmoeten.
Je moet jezelf in die ander durven zien.
Zonder in die ander te verdwijnen.
Het kan opeens zomaar voor je staan
het lijkt op iets om uit de weg te gaan.
Dat is het vreemde van geluk
je maakt het waar of
je maakt het stuk.
Het kan jou bedreigen
het kan jou behoeden.
Maar je moet van twee kanten komen.*

In de Schepping kijkt God ons aan

door William Penn 1693, Quaker, stichter van Pennsylvanië
bron: Voorbereidende stukken voor the Vergadering van de vertegenwoordigersop de Wereld
Conferentie, Pisac Peru, January 19 - 27 2016

*It would go a long way to caution and direct people
in their use of the world,
that they were better studied and knowing in the
Creation of it.*

*For how could (they) find the confidence to abuse it,
while they should see the Great Creator stare them in
the face,
in all and every part of it?*

*(“Het zou een goede zaak zijn
om mensen tot voorzichtigheid te manen
en hen te leiden in hun gebruik van de wereld,
opdat zij beter geïnformeerd en bekend zijn met de Schepping ervan.
Want hoe zouden zij haar op allerlei manieren durven misbruiken,
wanneer zij zouden kunnen zien
hoe de grote Schepper hen in de ogen kijkt?”)*

vertaling: Nel Bennema)

In memoriam Els Wiertz- Boudewijn (1919-2016)

door Pieter Ketner

Op 10 februari overleed op de leeftijd van bijna 97 jaar Els Wiertz-Boudewijn. Zij was vooral bekend bij de Vrienden van de Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering.

Zij was een bijzondere energieke, strijdvaardige persoonlijkheid, en zeer kritisch, zowel ten aanzien van haar omgeving als zichzelf. Haar maatschappelijke betrokkenheid was enorm. Zij streed voor vrede, rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid. Als tiener bezocht ze al bijeenkomsten van de Arbeidersgemeenschap de Woodbrookers in Bentveld, in de tijd dat professor Banning daar was.

Al op 18-jarige leeftijd was zij onderwijzeres en deed ze daarnaast de middelbare studie Nederlands, akte A en B. Zij trouwde met Gerrit, een bioloog en ging in Wageningen wonen. Zij kregen 4 kinderen. Els ging lesgeven aan een middelbare school in de Betuwe. Zij was van huis uit socialiste en pacifiste en nauw betrokken bij maatschappelijke acties. Ze was druk met anti-atoombom acties, anti - Vietnamoorlog en was o.a. verantwoordelijk voor het "Comité voor de Vrede". Het comité organiseerde veel discussie bijeenkomsten met vooraanstaande sprekers.

Ik leerde Els kennen toen wij in de 70-er jaren van de vorige eeuw in Wageningen kwamen wonen. Els was een trouwe bezoeker van de wijdingsdienst, die de Wijdere Quaker Gemeenschap regelmatig bij één van de Vrienden thuis hield. Het was een kleine groep met o.a. de Boelsma's, Hanneke van Suchtelen, Tine Swemmler en Bep Hensen. Deze groep ging op in de toen nog geheten Stichtse Maandvergadering. Els vond zichzelf niet echt gelovig, de bijbel zei haar niets, met bidden had ze niets, maar het religieuze aspect bleef haar boeien. Dat verklaarde ook dat zij pas in 1997 officieel lid van het Genootschap werd. Els zei vaak: "Ik kan zo weinig actief zijn voor de Quakers". Els en Gerrit woonden inmiddels in Gendt. Toen het te bezwaarlijk voor Els werd om

naar de wijdingsdienst in Bennekom te komen, kwamen we ook wel bij Els thuis.

Eind 70-er jaren zei Els haar baan als lerares Nederlands in Zetten op en ging ze theaterwetenschappen en Vredeswetenschappen studeren in Utrecht onder begeleiding van Leon Wecke. Ze schreef een scriptie over 'De weerslag van het pacifisme in de jaren 1918-1940'. Daarna kreeg zij het aanbod om te promoveren. In 1984, op 65 jarige leeftijd, kreeg zij de doctors titel. Haar dissertatie was getiteld: *“Theater over vrede en politiek geweld : een onderzoek naar de weerslag van het pacifisme op het theater in Nederland in de periode 1945-1970”* en werd uitgegeven bij de Stichting Voorlichting Actieve Geweldloosheid.

Na haar promotie ging ze lezingen geven, artikelen schrijven en werken bij voornoemde stichting. Zij ging recensies schrijven voor de Vredeskoerier, over theatervoorstellingen over de problematiek van oorlog en vrede. Ook schreef ze voor het blad “Het kan Anders” en andere (vredes)uitgaven.

Tot op hoge leeftijd bezocht zij samen met Gerrit theatervoorstellingen in de regio. Het ging er bij haar daarbij niet om dat de stukken alleen maar over antimilitarisme en anti geweld gingen, maar ook dat er op zoek gegaan wordt naar de oorzaken van oorlog en vrede.

Els was ook een begaafd schilderes. Ze maakte prachtige aquarellen van landschappen en bloemen. Foto's van haar werk stuurde zij vaak als groet. Na de dood van haar man in 2008, verhuisde ze naar Felixoord in Oosterbeek. Geestelijk ging het toen al niet zo goed met haar als gevolg van dementie. De laatste jaren woonde zij in haar eigen wereldje, goed verzorgd in Steenwijkerwold, waar zij overleed.

We zullen haar blijven herinneren als een groot pacifiste die een leven lang zich inzette voor de rechtvaardige en geweldloze wereld.

Op haar overlijdenskaart stond het volgende gedicht:

*De tijd, het stromende getij
gaat nu zo snel en het verval
zo steil, alles werd weggespoeld.
Kom nu forellen, mijn herinneringen
spring met de verse krachten
en met de eerste wilde geuren
tegen de stroom.*

De wereldfamilie van Quakers

(FWCC = Friends World Committee for Consultation)

Waar wonen Quakers in de wereld? (details op de website van fwcc: fwcc.world)

Europa & Midden Oosten

● (24.000)

○ Jaarvergadering
Maandvergadering of
wijdingsamenkomst

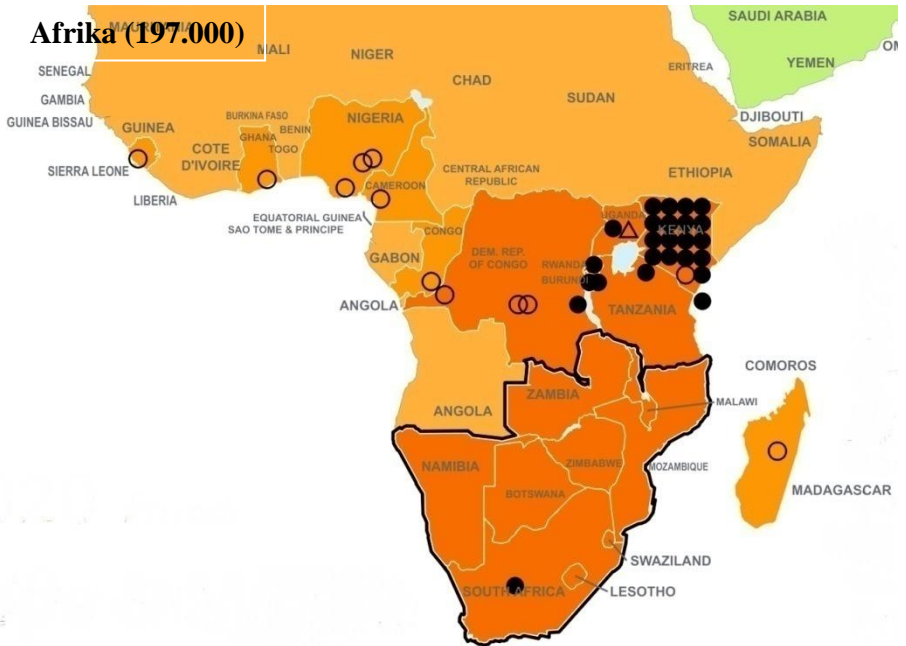
△ Opkomende

— Jaarvergadering

Amerika (133.000)

Afrika (197.000)

Azië en de Pacific (23.000)

Zendbrief van Wereld Vergadering 2016 van Quakers

Januari 2016

vertaling Marlies Tjallingii

Se contenta el Corazón ensanchándose de amor; todos a una voz a Dios gracias damos. ¡Bienvenidos Amigos!

We zijn blij met een hart vol van liefde, eenstemmig zeggen we dank aan God, Welkom Vrienden!

Aan alle Vrienden waar dan ook,

Wij zenden jullie liefhebbende groeten vanuit Pisac in de Heilige Vallei van de Inca's. Wij werden gezegend met zowel zon als regen. Terwijl we bij elkaar waren konden we onze ogen richten op de bergen en onze harten naar God.

Van 19 tot 27 januari kwamen we samen met meer dan 320 mannen en vrouwen uit 37 landen, 77 Jaarvergaderingen en 8 onafhankelijke Maandvergaderingen en 2 gebedsgroepen, die tientallen talen spraken.

we vormden één grote wereldfamilie van Vrienden bij de afscheidsdienst van Vrienden uit Bolivia en Peru die het weekend bij ons waren. (vervolg op de volgende bladzijden)

We kwamen om samen het thema te overwegen: “Het Leven van de Transformatie: de schepping ziet er reikhalzend naar uit dat openbaar wordt wie de kinderen van God zijn” (Romeinen 8:19).

Onze tijd samen begon met verdriet over degenen die niet op tijd konden komen doordat hun reis werd uitgesteld of doordat ze niet bij ons konden zijn - we voelden een hiaat in ons samenzijn voor God. Later, toen de Vrienden uit Kenia zich bij ons voegden en we ook lokale vrienden uit Peru en Bolivia konden verwelkomen, voelden we ons compleet.

Veel van de boodschappen die we in onze vieringen over het thema van transformatie deelden waren zowel emotioneel als verheffend: we werden uitgedaagd om getransformeerd te worden op manieren die ons dichter bij Gods bedoelingen brengen, zowel individueel als voor onze meetings en kerken en als Wereldfamilie van Vrienden.

Onze sprekers benadrukten het proces van transformatie. Eén van hen gebruikte bij het spreken over spirituele transformatie het beeld van een harttransplantatie en gaf aan wat het zou betekenen om het hart van Jezus te krijgen. Door deze transplantatie worden we de veranderaars die de liefde van Christus aan de wereld laten zien. Een ander beeld dat ons voorgehouden werd was dat van een peul. Iedere peul draagt het

verleden, het heden en de toekomst in zich en laat ons zien hoe we verbonden blijven met ons verleden, zelfs als we naar de toekomst kijken, omdat God ons bijeen brengt in één groot verhaal.

Wij hoorden de boodschap dat we open en beschikbaar moeten zijn voor God, dat we ruimte moeten maken in ons hart, onze gemeenschappen, onze kerken en onze meetings. Transformatie overkomt ons vaak terwijl we het niet zoeken of verwachten. We moeten kwetsbaar durven zijn en onze harten openen zodat we de verandering kunnen ondergaan die we graag willen zien.

Terwijl we bij elkaar waren spraken we niet alleen over transformatie, we hebben deze uitgenodigd en we hebben ruimte voor God gecreëerd om de transformatie te laten gebeuren. Velen van ons hebben de transformatie ervaren terwijl we hier samen waren. We hebben onszelf ervaren als opengebroken en aangeraakt door de Levende Geest van Christus.

We zijn de kinderen van God. Wij zijn het op wie de schepping heeft gewacht. We zijn geroepen om onszelf te onthullen in ons leven en in het werk dat we doen met onze harten en onze handen. Ofschoon God onze harten kan vullen, heeft God geen handen anders dan de onze om deze gebroken wereld te helen. Wij kunnen het zout der aarde zijn en het licht dat schijnt in de wereld, in ons getuigenis van de liefde van God.

Voor ons als Quakers is ons geloof niet te scheiden van onze zorg voor al

het leven op aarde . We worden herinnerd aan de oproep vanuit Kabarak voor Vrede en Ecologische-Gerechtigheid (Eco-Justice) en aan de noodzaak om onze inzet hiervoor nu te intensiveren. We roepen Vrienden overal ter wereld op om praktische acties te ondernemen om het leven op aarde te beschermen.

Samen luisterend in onze basisgroepen, workshops en consultaties, waar twee of drie talen gesproken werden, waren er talloze mogelijkheden om te bidden, te zingen, moeilijke vragen te stellen, te leren, samen te huilen en te lachen. We hebben elkaar gekwetst met onze woorden als we zonder liefde spraken, maar dit is een menselijk gebrek en we hebben ook de helende kracht van de liefde van Christus ervaren.

We leren van elkaars manieren om ons te verbinden met God. Iedere viering bood een mogelijkheid voor de Geest om ons te laten bewegen, te spreken en te zingen. Het op deze manier samenzijn doet ons inzien dat we zowel moeten luisteren naar als spreken tot God.

De aanwezigheid van zoveel jonge Vrienden onder ons was een zegen. We hoorden hun ontroerende getuigenis en ervoeren hun inspirerend leiderschap. Ook wanneer we terugkeren naar onze kerken en meetings moeten we dit getuigenis en leiderschap welig laten bloeien.

We zijn verschillend. We kwamen bij elkaar als een diverse verzameling Vrienden. We werden uitgedaagd door onze verschillen. Die uitdaging is niet altijd gemakkelijk, maar het is er een die we verwelkomen.

Wij zijn één. Wij zijn één in de geest van God, die onze verschillen niet wegneemt of verbergt, maar ons toestaat ze te vieren en ons in staat stelt de spirituele grenzen die ons zouden kunnen scheiden te overschrijden. We ervoeren dit in onze samenkomsten, die misschien soms een minder vertrouwde vorm had, maar waar God steeds aanwezig was. Door diep en liefdevol naar elkaar en naar God te luisteren hebben we een plek bereikt waar we kunnen horen en voelen waar de woorden vandaan komen, zelfs als we de taal waarin de woorden gesproken worden niet kunnen verstaan.

Wij zijn Vrienden. In de keuze om samen te komen en diep te willen delen, vrijmoedig te bidden en liefdevol naar elkaar te luisteren, willen we onze verschillen overstijgen, verder kijken dan onze labels en manieren vinden om ons met elkaar te verbinden. Het werk van FWCC is van ons allemaal afhankelijk. Om hiermee te kunnen doorgaan moedigen we Vrienden, meetings, kerken en Jaarvergaderingen aan om financieel bij te dragen en om mee te doen in het leggen van verbindingen tussen Vrienden. Wanneer we hier weg gaan, dragen we de liefde die we hebben ontvangen van elkaar en van God in onze harten mee.

De uitdaging van de klimaatverandering onder ogen zien.

(Een gezamenlijke Quaker verklaring)

*. bron: de voorbereidende stukken voor de Wereldconferentie in Pisac, Vert. Nel Bennema
Zie uitspraak van William Penn uit 1693 op blz 6. Deze vormt de
inleiding op deze verklaring.*

Als Quakers worden wij opgeroepen om te werken voor Gods Koninkrijk van de Vrede op de hele Aarde en deze op een rechtvaardige manier te delen met alle mensen. We erkennen dat wij een morele plicht hebben om de Schepping in stand te houden voor de komende generaties.

We doen een oproep aan onze leiders om de radicale besluiten te nemen die nodig zijn om een eerlijke, adequate en effectieve internationale klimaatovereenkomst te sluiten.

Als Quakers begrijpen wij dat de antropogene klimaatverandering (klimaatverandering die te wijten is aan menselijke activiteiten) een symptoom is van een groter probleem, nl hoe wij duurzaam en rechtvaardig op deze Aarde moeten leven.

Wij erkennen dat de huidige groei van de uitstoot van broeikasgassen leidt naar een ongekende stijging van gemiddelde oppervlaktetemperatuur van de aarde , tot extreme schade van de ecosystemen en van de soorten op Aarde , inclusief menselijke wezens.

We erkennen dat een catastrofale wereldwijde klimaatverandering niet onvermijdelijk is als we ervoor kiezen om met urgentie te handelen.

We erkennen dat we een persoonlijke en collectieve verantwoordelijkheid hebben, die moet garanderen dat de armste en meest kwetsbare mensen nu, en in de toekomstige generaties, niet moeten lijden als gevolg van ons handelen. Wij zien dit als een beroep op ons geweten.

Wij erkennen de verbanden tussen klimaatverandering en wereldwijde economische onrechtvaardigheid en de ongekende omvang van consumptie, en stellen vragen bij de veronderstelde onbeperkte materiële groei op een planeet met beperkte natuurlijke hulpbronnen.

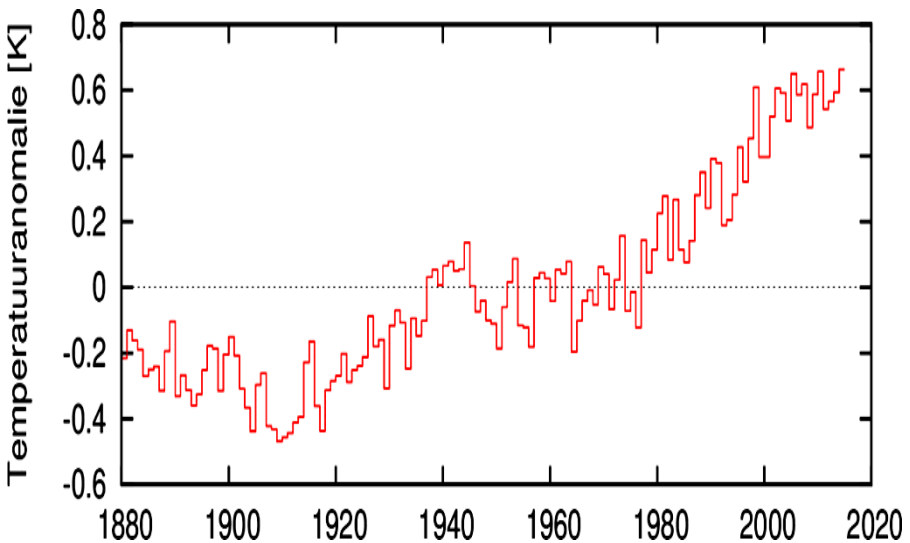
Wij erkennen dat de uitstoot van de meeste antropogene broeikasgassen veroorzaakt wordt door verbranding van fossiele brandstoffen. Wij

erkennen dat door onze toenemende bevolkingsgroei een economische groei wordt voortgezet die afhankelijk is van fossiele brandstoffen. Wij erkennen dat de Aarde meer fossiele brandstofreserves bevat dan op een veilige manier zouden kunnen worden verbrand, en dat de grote massa van fossiele brandstofreserves in de grond moet blijven als we de catastrofale gevolgen van klimaatverandering zouden willen voorkomen. Wij moeten daarom op een grondige manier de voortgaande investeringen en de subsidiëring van de winning van fossiele brandstof, ter discussie stellen.

Wij streven er naar om een wereldwijde menselijke gemeenschap te helpen vormen, die voorrang geeft aan het welzijn van mensen boven het maken van winst, en die leeft in een goede relatie met onze Aarde ; een vredige wereld met voldoende werkgelegenheid, schone lucht en helder water, vernieuwbare energie, en gezonde bloeiende gemeenschappen en ecosystemen.

Als leden van deze prachtige menselijke familie streven we naar zinvolle verplichtingen van onze leiders en van onszelf, om de klimaatverandering aan te pakken ten bate van onze gezamenlijke toekomst, de Aarde en al haar soorten, en de toekomstige generaties. We zien deze Aarde als een prachtig geschenk dat het leven ondersteunt. Het is ons enige tehuis.

Laten we er samen voor zorgen

de gemiddelde wereldtemperatuur van 1880 - 2014

'Behoud van het leven op aarde'

Minuut van het beraad over duurzaamheid van de Quaker Wereldvergadering januari 2016, Pisac, Peru
vertaling Nel Bennema

Duurzaam leven en het verduurzamen van het leven op Aarde .

Het Licht van Christus heeft Quakers gedurende vele generaties geïnspireerd. In onze bijeenkomst hier in Pisac, Peru in 2016, voelen wij dit licht sterker dan ooit, nu wij worden opgeroepen om te zorgen voor de aarde waarop wij leven. Het roept ons op vanuit al onze tradities: geprogrammeerd, ongeprogrammeerd, liberaal en evangelisch. Het roept ons op om deze aarde voor onze kinderen, kleinkinderen en alle komende generaties te behouden en er aan te werken, ook al weten wij niet hoe het leven in de komende 10.000 jaar verder zal gaan. Sta klaar om in actie te komen. *“Laat uw lendenen omgord zijn en Uw lampen brandende (Lucas 12:35, vert. NBG 1951).*

Rachel Madenyika uit Zimbabwe, die bij QUNO in New York werkt en één van de facilitators was van de beraadsgroep over duurzaamheid. Zij rangschikt de ideeën voor acties van de deelnemers die op de post-itt stickers staan.

Ons geloven als Quakers kan niet worden gescheiden van ons zorgen voor het welzijn van onze planeet Aarde . We zien dat ons misbruik van de bronnen van de aarde ongelijkheid veroorzaakt, gemeenschappen vernietigt, gezondheid en welzijn aantast, tot oorlog leidt en onze

de ideeën van de hele groep bekijken over acties in de jaarvergaderingen voor duurzaamheid.

integriteit uitholt. We zijn allemaal verantwoordelijk voor het beheer van onze natuurlijke wereld. We hebben deze wereld lief als Gods geschenk aan ons allen. In ons hart huilen wij om onze geliefde moeder Aarde, die ziek is en onze zorg nodig heeft.

We staan nu op een historisch keerpunt. Internationaal hebben de overeenkomst in Parijs en de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling regeringen ertoe verplicht om in actie te komen. Religieuze en andere groepen in de burgerlijke maatschappij spelen een zeer belangrijke rol. Als Quakers maken wij deel uit van deze beweging. Door de plenaire vergadering van FWCC werd in april 2012 de Kabarak oproep voor Vrede en Ecologische Gerechtigheid (Eco-Justice) goedgekeurd, terwijl het hoofdkantoor van FWCC in 2014 de Quaker verklaring over klimaatverandering ondertekende en in juni 2015 afzag van het gebruik van fossiele brandstoffen.

We erkennen dat de milieucrisis een symptoom is van een grotere crisis binnen onze politieke en economische systemen. Onze liefdevolle en goed geïnformeerde praktische acties als Vrienden zijn in overeenstemming met onze spirituele waarden en moeten daarom gebruikt worden om deze systemen te transformeren.

In alle delen van de Quakerwereld zijn velen van ons als individuen en als gemeenschappen bezig met praktische acties. Op deze grote bijeen-

komst heeft een beraad van meer dan zestig Vrienden uit alle delen van de wereld eraan gewerkt om vanuit deze inspiratie te bouwen aan verdere praktische acties. De Bijlage laat voorbeelden zien van waarmee Vrienden nu al bezig zijn en wat zij verder voorstellen.

We moeten juist nu onze inspanningen verdubbelen. We moeten onze individuele en collectieve “comfort zones” verlaten en de wereldwijde Quakergemeenschap en andere geestverwanten hierbij betrekken. Zoals Jezus ons liet zien, vraagt werkelijke verandering van ons dat we onszelf uitdagen om effectieve instrumenten voor verandering te zijn.

Wij kunnen meer doen.

In dit streven naar duurzaamheid verplichten FWCC World Office en het Centrale Uitvoerende Comité zich om:

1. de FWCC wereldfondsen ethisch te investeren,
2. Quaker ervaringen te delen met andere geloofsgemeenschappen om hen tot actie te inspireren, in het bijzonder via het FWCC lidmaatschap van de Wereldraad van Kerken,
3. wegen te vinden om Vrienden wereldwijd met elkaar in contact te brengen op een duurzame manier,
4. Trainingsmateriaal over duurzaamheid te ontwikkelen voor Quaker leiders, pastors en leraren.

Deze FWCC Algemene Vergadering vraagt alle jaarvergaderingen om:

1. initiatieven te nemen voor tenminste twee concrete acties voor duurzaamheid binnen de volgende 12 maanden. Deze zouden mogen voortbouwen aan bestaande projecten van individuen of maandvergaderingen, of het zouden nieuwe initiatieven kunnen zijn. Wij vragen jullie om jonge Vrienden aan te moedigen om een sleutelrol te vervullen. Wij vragen meetings om minuten te maken over voortgang en resultaten, opdat wij deze kunnen delen met FWCC en andere Quaker meetings.
2. individuen en groepen in hun bijeenkomsten te ondersteunen wanneer zij zich geroepen voelen om acties betreffende duurzaamheid te ondernemen.
3. het werk van Quaker organisaties, zoals het Quaker United Nations Office en de Quaker Raad voor Europese Aangelegenheden te ondersteunen, om te zorgen dat internationale overeenkomsten en de uitvoering daarvan duurzaamheid ondersteunen.

Deze FWCC Algemene Vergadering vraagt individuele Vrienden en groepen, zoals maandvergaderingen, worship-groepen en ad/hoc-groepen

binnen meetings om inspirerende ervaringen over duurzaam leven, met elkaar te delen op de nieuwe duurzaamheids webpage van de Quakers in the World Website van FWCC. Deze webpage kan worden gebruikt als een bron voor ideeën, inspiratie en actie.

BIJLAGE bij de minuut: duurzaamheid acties uit het Pisac Beraad.

Individen kunnen:

1. Persoonlijk tijd besteden aan de natuur.
2. Zich beperken in hun bestedingen en hun macht als consument gebruiken om verandering teweeg te brengen.
3. Het eten van vlees beperken, zich bewust zijn van de kosten van productie en transport van alle voedingsmiddelen, en van methaan van rondlopende dieren, om zo duurzame landbouw te ondersteunen.
4. Reizen: fietsen, lopen, gebruik maken van openbaar vervoer of alternatieven voor personenauto's; vliegreizen tot een minimum beperken.
5. Eigen voedsel verbouwen en bomen planten.
6. Politiek actief zijn door duurzame bedrijven te promoten.
7. Zich op de hoogte laten brengen van milieuproblemen via boeken, publicaties, gesprekken, elektronische media.
8. Het gebruik van energie verminderen.
9. Minder water gebruiken, en regenwater opvangen.
10. Tijd vrijmaken voor een spirituele verbinding met God.

Maandvergaderingen, worship-groepen en kleine groepen binnen de meetings kunnen:

1. Wonen in een gemeenschap, woningen delen, meedoen met een beweging voor stadstransitie.
2. Zichzelf en anderen ontwikkelen.
3. Vervoer en apparaten delen.
4. Stadstuinen ontwikkelen, gemeenschapstuinen onderhouden, door de gemeente ondersteunde landbouw, bomen planten.
5. Houden van de natuur en anderen aanmoedigen dit ook te doen: we beschermen wat we liefhebben; kinderen meenemen de natuur in.
6. Zorgen voor de natuur rondom je meetinghuis (b.v. het oprapen van afval).
7. Investeren op een ethische manier en afstand doen van fossiele brandstoffen.
8. Ervoor zorgen dat meetinghuizen en plaatsen van samenkomst CO² neutraal zijn.

9. Overeenkomsten sluiten, zich zichtbaar maken, wetgevers benaderen.
10. Vaardigheden delen op het gebied van duurzaamheid.

Jaarvergaderingen kunnen:

1. De acties op het gebied van duurzaamheid van maandvergaderingen ondersteunen.
2. Solidariteit opbouwen met lokale mensen.
3. Quakers ondersteunen in politiek en internationaal werk.
4. Ondersteunende netwerken vormen en overeenkomsten sluiten om meer invloed te krijgen, op eigen kracht alleen komen we minder ver.
5. Ethisch investeren, inclusief duurzaamheidszaken.
6. Doen wat we zeggen.
7. Toetsen van concerns betreffende acties en deze op gang brengen.
8. Doelstellingen bepalen voor grotere duurzaamheid.
9. Contact zoeken en delen met andere jaarvergaderingen, rechtstreeks of via de FWCC sectie en het wereldhoofdkantoor.

We erkennen dat er in verschillende delen van de wereld door de verscheidenheid van Quaker-meetings verschillen zullen zijn in het ondernemen van acties.

Rachel Madenyika (QUNO New York) en Jonathan Wool (Quno Geneve) en Charlotte Gordon (Nieuw Zeeland) die de gesprekken over duurzaamheid leiden.

Relaties & opbouwen in Peru

door Saskia Kühlmann

Elke paar jaar verenigen Quakers uit alle windstreken zich. Dit jaar was dat in Peru. Samenkomen om beslissen te nemen over de toekomst van de Wereld Quaker organisatie (FWCC). Samenkomen om relaties te bouwen, tussen continenten, landen, ongeprogrammeerde en geprogrammeerde, jonge en minder jonge Quakers.

Ik wilde met iedereen heel even gepraat hebben, met de meesten heb ik wel een gesprek kunnen houden. Met sommigen zelfs de diepte in. Nooit eerder was ik zo omsingeld door Quakers, heerlijk vond ik het om nieuwe inspirerende vrienden te leren kennen.

Elk element van de conferentie heb ik opgezogen, de diensten in de ochtend, de beraadsgroepen, sectionmeetings (zoals die van de Europese en Midden Oosten Sectie van FWCC), workshops en de homegroups. De Youngs Friends waren zeer goed vertegenwoordigd, daar heb ik veel

Jonge Vrienden bijeen op de Wereldconferentie in Peru

mee opgetrokken. Wat een zegen is de NL jaarvergadering, waar iedereen gewaardeerd wordt en op waarde wordt geschat, ongeacht je leeftijd, seksuele voorkeur of geslacht.

Ik heb veel inspirerende verhalen gehoord van jonge vrienden die niet die veiligheid kennen, maar wel op hun manier hard werken om hierin langzaam verandering te brengen.

Na het regelen van de bal heb ik lekker gevoetbald met wat jonge vrienden uit Afrika, Europa, Australië, Nieuw-Zeeland, Filippijnen, USA. Ook het zwembad hebben wij goed gebruikt voor lange discussies over van alles en nog wat.

Ik kan in de vriendenkring lang memoreren aan de moeilijkheden in het proces in de beraadsgroep Duurzaamheid, of de mooie uitkomsten van de actie minuut over duurzaamheid, 'Behoud van het leven op aarde' (zie het vorige artikel in deze Vriendenkring). Ik werd gevoed door Kees Nieuwerth's zijn inzet voor de Kabarak-Call (Kenia) voor Vrede en Eco-Gerechtigheid op de vorige Wereldconferentie van Quakers en in Busan (Zuid-Korea) op de Wereldconferentie van de Wereldraad van Kerken. Ik heb in Peru heel veel tijd besteed aan deze actie-minuut. Maar wat ik nu vooral wil delen zijn de connectie en relaties die er zijn opgebouwd. Nederlandse zorgen zoals vergrijzing van onze gemeenschap, spelen wereldwijd.

De eenzaamheid van sommige geïsoleerde Quakers greep mij aan. Sommige zijn geografisch geïsoleerd, andere voelen zich geïsoleerd doordat hun meeting verandert, dat kan zowel vrijzinniger als traditioneler zijn. Ook omdat ze vaak de enige jonge vriend in de meeting zijn. Ik heb vooral veel geluisterd en waardeer de verschillende stemmen en wijze woorden (of soms handen- en voeten werk dat helpt enorm, geen taalbarrière te hoog wanneer je opent staat en luistert).

Machu Picchu, ruïnes van de heilige Inca stad

Onderdompeling in de Wereldfamilie van Vrienden in Peru

door Hans Weening

Acht dagen samen doorbrengen met meer dan 300 Vrienden uit de hele wereld, dat laat niemand onberoerd. Graag deel ik met jullie enkele dierbare herinneringen.

Janet Scott van de Britse Jaarvergadering leidde een workshop over *On being a Spirit-filled Church*. Daarin raakte ze voor mij de kern van ons Genootschap: in onze samenkomsten zoeken we leiding door ons open te stellen voor de Geest, niet door heilige teksten of geloofsbelijdenissen te volgen. Het valt niet altijd mee te onderscheiden of het de Geest is die door ons spreekt of dat het onze eigen hersenspinsels, gevoelens of verlangens zijn. Tijdens de hele week ervoer ik hoe die Geest ons leidde en verbond. Onze verschillen werden er niet door bedekt maar verrijkten ons veeleer. In de zendbrief werd dit als volgt verwoord: *Door diep en liefdevol naar elkaar en naar God te luisteren hebben we een plek bereikt waar we kunnen horen en voelen waar de woorden vandaan komen, zelfs als we de taal waarin de woorden gesproken zijn niet kunnen verstaan.*

Vrienden uit Zuidelijk- en West-Afrika gaan voor in een wijdingssamenkomst.

Ter voorbereiding op besluitvorming in de zakenvergadering waren er vier beraadsgroepen (*consultations*) over verschillende onderwerpen. Ik nam deel aan de consultatie over de toekomst van FWCC. We zetten daarbij onder andere onze tanden in de *Constitution* van FWCC. Het is ons allen duidelijk geworden dat we minder vaak op wereldschaal bijeen kunnen komen. Door teruglopende ledentallen, vooral in Noord-Amerika, staan de financiën van FWCC onder druk en wordt het steeds moeilijker om Vrienden uit minder draagkrachtige Jaarvergaderingen te helpen naar wereldbijeenkomsten te komen. We zijn echter ook bezorgd over de diepe *koolstofvoetafdruk die zulke bijeenkomsten achterlaat. Verder willen we de staf van de World Office en de Secties meer tijd en ruimte geven om kleinschalige activiteiten dichterbij huis te organiseren. We hopen dat ook hierdoor meer Vrienden kunnen kennismaken met Vrienden uit andere geloofstradities en culturen, bijvoorbeeld door intervisitatie. Ook willen we meer gebruik maken van elektronische media om Vrienden met elkaar in contact te brengen.* De zorgvuldigheid waarmee onze aanbevelingen in de plenaire vergadering werden besproken was indrukwekkend. Uiteindelijk werden ze in grote lijnen aangenomen en besloten we dat we minimaal eens in de 10 jaar bijeen zullen komen. Dit besluit maakte wel nodig dat we ook de procedure voor benoeming van *officers* moesten aanpassen. We benoemden Simon Lamb uit Noord-Ierland tot schrijver van FWCC. Hij volgt Ramon Longoria uit Cuba op, die net als Elizabeth Cazden assistent-schrijver zijn geworden. Ook werd de benoeming van Gretchen Castle als General Secretary verlengd.

Samen met een Vriendin uit Costa Rica leidde ik ook een Home Group, die dagelijks bijeenkwam. De groep was wel wat groot (18 Vrienden uit vijf continenten!), maar we slaagden er toch heel snel in om veiligheid en vertrouwen in de groep te vinden. We konden daardoor heel persoonlijke ervaringen delen en samen lachen en huilen. We hadden ook twee dagen drie Jonge Vrienden uit Bolivia te gast in onze groep. Hun verhalen over het leven in hun meeting troffen me diep. Zo duurt hun zondagse samenzijn vaak wel 7 uur, waarbij ze samen zingen, bijbelstudie doen, prediken, bidden en eten. Doordeweeks hebben ze ook nog eens drie avonden een programma en komen op zaterdag de Jonge Vrienden ook nog eens bijeen.

Het jeugdig enthousiasme zag ik ook terug bij de vele Jonge Vrienden die op de bijeenkomst aanwezig waren. Zij stimuleerden vaak de oudere Vrienden om zich open te stellen voor nieuwe manieren om uitdrukking

te geven aan hun geloof. Met zulk jeugdig elan maak ik me over de toekomst van ons Wereldgenootschap voorlopig geen zorgen.

P.S.

We hebben in Peru ook de Jaarvergadering van de Europa en Midden-Oosten Sectie gehouden, die op voorbeeldige wijze geleid werd door Sue Glover. Onze penningmeester Martin Touwen moest ons echter helaas vertellen dat de toekomst van het Amari Play Center in Ramallah zeer onzeker is. Als er op korte termijn niet meer structurele bijdragen komen zijn we over een jaar door de reserves heen en zal het dus gesloten moeten worden. Nederlandse Vrienden hebben de afgelopen jaren al heel veel steun gegeven, dus hoop ik nu dat de bijdragen uit andere Jaarvergaderingen hoger zullen worden.

Vrienden uit Bolivia getuigen zingend van hun geloof

Met een koffer vol liefde naar huis

Marlies Tjallingii

Indrukwekkend was de aankomst bij het Royal Inca Hotel op 19 januari. We hadden zelf een busje genomen van Cusco naar Pisac en van daaruit gingen we met een driewielige motortaxi, misschien zou je het ook een auto-riksja kunnen noemen. Deze bracht ons voor 3 soles ofwel 1 euro naar het hotel. Het hotel ligt in een kom tussen bergen, waarop we de terrassen kunnen zien die misschien wel van de Inca's geweest zijn. In de grote vergaderzaal kijken we uit op de bergen en worden we omringd door de prachtige tuin met kleurrijke bloemen.

Een verhaal vertellen in je eigen taal

Dinsdag 19 januari, (de dag van aankomst) is er een introductie voor mensen die voor het eerst een wereld conferentie mee maken. Een belangrijk advies is geweest, om niet aan alles mee te willen doen en goed voor jezelf te zorgen. Dat advies heb ik nodig in de komende dagen, wanneer ik heel verkouden ben en niet mijn aandacht bij de groep kan houden. Er is ook een introductie voor mensen die zich hebben opgegeven voor de groep die pastorale ondersteuning geeft aan mensen die daar behoefte aan hebben. We krijgen allemaal een fel gele sjerp, die we om onze schouder kunnen dragen, zodat we de hele tijd herkenbaar zijn. We kunnen intekenen op een lijst wanneer we onze taak willen doen.

Ik teken in voor woensdag 20 januari en voor dinsdag 26 januari, de eerste en de laatste conferentiedag. De eerste dag komt er niemand langs en de laatste dag komt er één persoon langs, met wie ik een paar Tai-Chi oefeningen doe en een gesprek heb. Het is fijn dat ik weet dat er pastorale

ondersteuning is. Als ik me op de donderdag, 21 januari, heel slecht voel en ervoor kies om mijn bed in te duiken, ga ik eerst langs het prachtige gebouw waar de pastorale ondersteuning is en vraag aandacht voor me zelf. Het is niet leuk om me niet goed te voelen. Een kopje thee en een schouder om even mijn tranen de vrije loop te laten helpen me te accepteren dat het is zoals het is!

Gelukkig kan ik vrijdag 22 januari wel mee op excursie in de Heilige Vallei (Sacred Valley), dat is de vallei waar Pisac in ligt. Eén van de indrukwekkende ruines van de Inca's die we bezochten was Moray (zie foto en bijschrift) . Het is een dag met veel in de auto zitten en bezoek

Moray in de Heilige Vallei van de Inca's, tussen Pisac en Cusco,

Moray is een archeologische vindplaats. Het ligt ongeveer 40 km. ten noordwesten van Cusco op een hoog plateau op ongeveer 3500 meter boven de zeespiegel. Moray bevat een reeks brede cirkelvormige terrassen, waarvan de grootste ongeveer 30 meter breed is. Moray was waarschijnlijk een Inca landbouw experiment station. De inrichting van de terrassen produceert een aantal microklimaten. Er is een temperatuurverschil van 15 ° C tussen de boven- en onderkant van de site. Er wordt aangenomen dat Moray kan hebben gediend als een model voor de berekening van de landbouwproductie uit de verschillende delen van het Inca-rijk.

aan mooie plekken. We hebben ons lunchpakket mee, zodat we goed verzorgd zijn. Het mooie is dat we onderweg met elkaar in contact komen en elkaar beter leren kennen. We horen van Lucinda Martin die in Duitsland woont, over haar onderzoek naar de rol van Quakers bij het redden van Joden tijdens de tweede wereldoorlog.

Elke avond zijn er workshops, waar we ons voor kunnen inschrijven. Een van de workshops waar ik aan mee doe heeft als titel: “schrijven over je gebedsleven” . We schrijven allemaal een tijd lang over onze ervaringen met gebed en daarna lezen we dat aan elkaar voor. Judy Lumb, die de

workshop leidt, wil heel graag onze bijdragen gebruiken voor een boek dat ze wil uitgeven. Het is een mooie aanleiding om stil te staan bij mijn ervaringen met bidden. Ik doe ook mee aan de workshop van Janet Scott over een “Kerk die vol is van Geest”. Hier komt aan de orde hoe je voelt dat je iets kunt zeggen in de Meeting en hoe je weet dat het ontvangen wordt. Als iemand na de meeting naar je toekomt en zegt: “ je zei iets wat me heel erg raakte”, dan weet je dat je bijdrage goed ontvangen is. Als je als Quakergroep een besluit moet nemen, dan is het, volgens Janet, belangrijk, bereid te zijn om niets te doen als je het niet allemaal eens bent met elkaar. Als je samen tot een goed besluit komt, is de vrucht van dit besluit: liefde, vreugde, vrede en geduld. Ik heb ook tijdens de Bijbelstudie elke morgen genoten van de kennis en de rust die Janet met ons deelde, ze werd daarbij aangevuld door Dores uit Bolivia, die steeds ook haar visie gaf over het gedeelte van Romeinen 8. Een beeld dat Janet schetste was van Paulus. Ze vertelde: “Hij schreef niet zelf zijn brieven. Hij liep rond en bedacht wat hij wilde laten opschrijven door de persoon die schreef. Hij vergiste zich daarbij ook wel eens en vertelde hetzelfde nog eens. Hij had vast niet het idee dat zijn brieven voor eeuwig vast zouden staan. Dit beeld van die ijsberende, nadenkende Paulus spreekt mij wel aan.

Het was voor Sytse en mij een voorrecht om zelf ook een workshop te leiden over Geweldloos Communiceren en het Doodlopende Straatje. Hier kom je in als je zonder luisteren ruzie maakt met elkaar en dan ontdekt dat dit niet verder helpt, dan omdraait en naar elkaars intenties gaat luisteren. Prachtig om te ervaren dat mensen met behulp van Geweldloos Communiceren gaan nadenken over de behoeftes van de ander en dan in alternatieven gaan denken. De gedachte dat er misschien toch wel iets mogelijk is met iemand van wie je dat eerst niet verwacht, door zelf anders te gaan denken.

Nog een paar bijzondere mensen die ik zag: er liep een vrouw die er uitzag als een non. Ze had een blauwe jurk, later ook een paarse jurk en ze had een hoofddoek om. Ik vroeg haar: wat maakt dat je zo kleedt? Ze zei: het helpt me om me simpel te kleden en daar niet te veel aandacht voor te hebben. Ze was hier samen met haar man en vertelde dat ze een boerderij in Bolivia hebben waar ze biologisch werken. Ik merkte dat ik een drempel over moest om de openheid te hebben om haar te vragen naar haar kleding.

Nog een andere opmerkelijke verschijning was Abraham uit Kenya. Hij had een paars overhemd aan en een witte boord om. Ik vroeg hem: “Ben je bisschop?” Zijn antwoord was: “Ja ik ben bisschop en ik ben gewijd.” Tja dat is wel een beetje verwijderd van onze gelijkwaardigheid en niet

hiërarchische structuur. Ik heb hem later niet meer bewust in zijn paarse kleding gezien.

Omdat we op de Jaarvergadering in Arrequipa geweest waren, zagen we dagelijks mensen die we daar ontmoet hadden. Ken Comfort die 16 jaar lang als missionaris in Bolivia en Peru heeft gewerkt, en die opgevoed

Ken Comfort met een van de Boliviaanse Quakers

was door Lucilla de vrouw van Ramon bij wie we logeerden in Juli (zie de Vriendenkring van januari). Augustin Benito, de schrijver (presidente) van de Peruaanse Jaarvergadering. Ramon waar we logeerden. Tijdens het weekend kwamen Hugo, Elvira en Paola uit Juli die we ook thuis hebben bezocht en met wie we het Titicacameer op gingen om vissen te voeren.

De hele variatie aan theologie die we ook in onze straat hebben, kwamen we ook tijdens de Wereldconferentie tegen. Het bijzondere is dat we elkaar in de verschillen accepteerden en respecteerden. Er was een diep gevoelde liefde voor elkaar. De armen wijd open en een open hart. Dat komt ook in de zendbrief naar voren. Dat is wat ik mee nam van de conferentie: “een koffer vol liefde”. Heel bijzonder om zo weer thuis te komen en dat ook hier in Zwolle te ervaren in de contacten met onze burens, die allemaal uit verschillende kerken komen. Tijdens de Wereldconferentie hadden we dergelijke verschillen ook, maar dan in de Quaker Gemeenschap onderling!

De Jonge Vrienden in Pisac

door Renke Meuwisse

presentatie van de wereldcommissie van Jonge Vrienden

De eerste twee avonden hebben we met elkaar kennis gemaakt, en over elkaars ervaring van het 'Jonge Vriend-zijn' gehoord. Dat was zeer nuttig voor wat daarna gebeurde.

De derde avond was een speciaal ingelaste vergadering, om te spreken over de mogelijkheid om een World Young Quaker Gathering te organiseren. Uiteindelijk kwamen we daarbij tot de conclusie dat we er niet klaar voor waren om die vraag te beantwoorden. Binnen de verschillende secties kenden de Jonge Vrienden uit verschillende jaarvergaderingen en kerken elkaar niet goed genoeg. Het leek ons belangrijker om daar wat aan te doen. Ondersteun contact tussen Jonge Vrienden binnen en tussen secties. Wissel ervaringen uit over het organiseren van sectiewijde Jonge Quakerbijeenkomsten en andere manieren om Jonge Quakers met elkaar in contact te brengen.

De vierde avond, de allerlaatste avond van de conferentie, kwamen we nog eens bij elkaar. We besloten een commissie te vormen om elkaar wereldwijd te ondersteunen in het werk wat we de vorige avond als prioriteit hadden geformuleerd. Per sectie werden een aantal mensen genomineerd. Voor de sectie EMES was dat uiteindelijk één persoon: ik, omdat ik als EMEYF-schrijver dit werk eigenlijk gewoon al zou moeten

doen. En we spraken als Europese sectie af om op de All-Age Gathering (Bonn, 30 Juli - 6 Augustus) mogelijk meer mensen voor te dragen.

jonge Vrienden in een kring bij elkaar

De genomineerden per sectie gingen hand in hand op de grond zitten in een kring binnenin de grote kring, die de gehele vergadering vormde. Na enige tijd zei Leo, die voor deze sessies schrijver was: “Vrienden, ik denk dat we een commissie hebben”. Toen stelde een Boliviaanse Vriend voor om “onze handen op hen te leggen en voor hen te bidden zoals we gewend zijn”. Er volgde een zeer indrukwekkende wijdingsdienst, in een kring met een kring er omheen. Daarin werd enthousiasme uitgesproken en werd ondersteuning beloofd, en werd de continuïteit benadrukt “Ik zie een kring, en daar omheen nog een kring. Maar daar nog weer omheen zijn nog veel meer kringen; van de Vrienden die ons zijn voorgegaan en diegenen die na ons zullen komen”.

Over een paar dagen zullen we proberen een 'internet conference call' uit te voeren, wereldwijd. De tijdzones en de technologie staan ons daarbij natuurlijk behoorlijk in de weg. Maar alleen al dit contact en deze beloftes gemaakt te hebben, is een grootse inspiratie. Het prikkelt mij om EMEYF (Organisatie van Jonge Vrienden) beter te integreren met de Jonge Quakers in de verschillende delen van de sectie. Daarbij is nog veel te winnen.

Mijn God is te klein

overwegingen bij de bijbelstudie op de wereldconferentie

door Sytse Tjallingii

Als ik terug denk aan de Wereldconferentie van Quakers, komt al snel mijn homegroep en de bijbelstudie in herinnering.

Mijn homegroep gaf me heel sterk het gevoel dat we ervaringen van de hele wereld konden delen. Dat lag natuurlijk in de eerste plaats aan de samenstelling: (van links naar rechts van boven naar beneden). Florentino

mijn homegroup, die iedere dag bijeen kwam, waar we elkaar echt leerden kennen

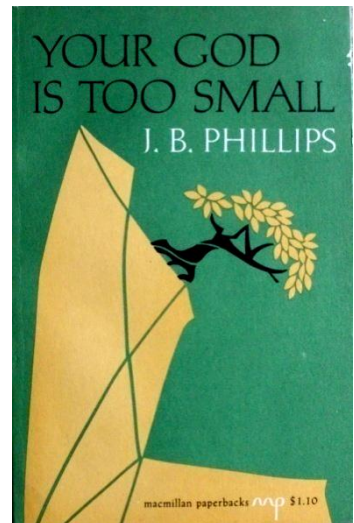
(Peru); Ronis (New Zealand); Simon (Kenia); Jessica (Zuid Afrika); Joshua (Kenia); Dan Sinton (Noord Ierland); Lucy Duncan (USA); Jacqueline (Kenia); Micaela (Bolivia); Jackie (USA); Agustina (Bolivia); Rausie (USA); Eusebio (Bolivia); Melanie (USA); Matt (USA); Bae (Zuid Korea); Zbigniew (Polen); Sytse (Nederland). Dus uit alle continenten afkomstig en zeer uiteenlopende beroepen.

We zijn vijf keer bij elkaar geweest in stilte en hebben vaak per thema uitgewisseld, wat voor ons persoonlijk belangrijk is in ons leven. Helaas waren de deelnemers uit Kenia drie dagen te laat, wegens visum moeilijkheden, maar toen was het fijn om ze bij onze groep te hebben. Ik had meteen goed contact met Dan, die uit Noord Ierland komt. Hij is de schrijver van de Ierse Jaarvergadering. Ik vertelde hem dat ik in 1998

Hoeveel weet ik niet? Welk deel van het universum ken ik? Het besef dat er zo ontzettend veel meer is waar ik geen weet van heb, maakt mij bescheiden en dankbaar voor wat ik wel weet en wat ik nog kan leren.

een week bij de Noord Ierse Quakers was geweest in het kader van een Dina van Dalfsen uitwisseling. De Noord Ierse Quakers noemen zich: Evangelische niet geprogrammeerde Quakers. Ik heb toen de hele week opgetrokken met mijn 'critical Friend'. Dit was (Dan hielp mij zijn naam weer te herinneren) Arthur Chapman, gepensioneerd hoofd van één van de Quaker scholen in Noord-Ierland, nl in Lisburn. Ik was met een gezelschap Quakers vanuit het continent van Europa. Wat vooral diepe indruk op mij gemaakt heeft, is de sterke bewogenheid en inzet van deze toch wel een beetje bijzondere groep Quakers. De meeste groepen Quakers in West-Europa zijn meer vrijzinnig en de stilte speelt een grote rol in de diensten. Een uitspraak waar ik veel aan heb gehad is het boek van J.B. Phillips: 'Your God is too small' uit 1952. Het is van zo'n diepe wijsheid dat ik het tijdens de wereldconferentie vaak door me heen heb laten gaan. Het besef dat we zoveel niet weten en niet ervaren, maakt mij wat meer bescheiden en maakt het me wat makkelijker te accepteren dat er anderen zijn die een heel andere cultuur, opvoeding en geloofservaring

hebben dan ik en die daar ook nog andere woorden aan geven. Elke voorstelling die ik me maak van wat we God noemen, is te klein. Ik wil op zoek naar een grotere voorstelling met meer aspecten van wat ik kan ervaren in de stilte en wat mij bezielt en de zin aan mijn bestaan geeft. Het maakt mij intens nieuwsgierig naar wat ik nog meer en dieper kan ervaren in Liefde, Kracht, Dankbaarheid, Hoop, Vertrouwen, Geloof, Verwondering en Verbinding met andere mensen en de natuur. Er is zo veel te beleven in dit leven op deze wereld! En er is nog onvoorstelbaar meer te ontdekken.

Daarom interesseerde het mij ook zo erg om enkele bijbelstudie 's morgens vroeg mee te mogen maken. Hierin gaf Janet Scott, emeritus hoogleraar theologie in Cambridge, uitleg over een aantal metaforen die in de Bijbel gebruikt worden voor God. Het woord God schiet zoveel te kort om datgene aan te duiden dat zin geeft aan mijn bestaan. Steeds weer opnieuw is er door de eeuwen heen veel behoefte aan zeer verschillende manieren om aan te geven dat het om veel meer gaat dan een concreet wezen. Er zijn zoveel verschillende ervaringen die met het woord God worden aangeduid.

In de cursussen die Marlies en ik geven, hebben we het vaak over het onbewuste.

Dat is, wat we ons niet bewust zijn maar waar we soms wel iets van kunnen ervaren en een onvoorstelbare diepgang en rijkdom aan ons leven geeft. Ik voel me wat meer op mijn gemak om dit woord te gebruiken. 'God als de grond van mijn bestaan' heb ik ervaren toen ik het boek 'Eerlijk voor God' van John A.T. Robinson las. Dit spreekt mij erg aan. Ik kan hierin ook verbinding met anderen en met de natuur ervaren. Metaforen kunnen ons helpen om nieuwe dimensies van deze ervaringen aan te duiden:

- God als het **'Innerlijk Licht'**. Het mooie van deze metafoor is, dat licht de ruimte vult waar het binnen komt en overal de mogelijkheid geeft om te zien en te ontdekken. We kunnen het licht volgen, het geeft de mogelijkheid om onze richting in het leven te bepalen. Er wordt ook wel gesproken over het licht in het hart. Het schijnt in iedereen, zoals de zon overal op aarde schijnt, voor iedereen, zonder onderscheid. Het 'Innerlijk licht' in iedereen, wat in de dieptes van ons onderbewuste schijnt en ons onbekende werelden doet

Janet Scott tijdens de bijbelstudie

ontdekken. Deze metafoor wordt ook wel in niet religieuze zin gebruikt.

- God als '**Goede Herder**'. In veel landen waar ik ben geweest wordt veel vee gehouden in kuddes waar een herder voor de dieren als individu en als groep zorgt. Eén van de Vrienden uit Kenia vertelde mij dat hij als herder nog regelmatig met zijn koeien de vlaktes in ging om hen te laten grazen. Dit riep bij mij veel herinneringen aan onze tijd in Mozambique. Zoals de herder voor elk afzonderlijk dier zorgt, zo zorgt God voor elk van ons. Een zorgende kracht, die mij het gevoel geeft, dat ik er toe doe en die er is als ik die nodig heb. Deze metafoor spreekt mij aan, ook al roept het soms een beetje een zondagschool sfeer op, waarvan ik wat vervreemd ben..

Peruviaanse herder met alpaca's (schilderij van Lytwinczuk)

- God als '**Adem, Geest, Lucht en Wind**'. Hoewel niet genoemd in de bijbelstudie, spreekt mij deze zeer aan. Ik ben via de yoga tot het besef gekomen dat wat wij als God ervaren, als onze adem heel diep in ons wezen doordringt en al onze cellen van levenskracht voorziet. Ik herinner mij de retraite waarin wij een boek van Neil Douglas-Klotz bespraken. Hij laat zien dat veel woorden samenhangen met de taalfamilie waarin zij gebruikt worden. Het woord 'Geest' uit het Grieks en Latijn heeft in het Aramees-Hebreeuws ook de betekenis van adem, lucht en wind. Het is alleen diep in mijn onderbewuste dat

ik iets kan ervaren van de honderd miljard cellen in mijn lichaam, maar alleen uit de natuurwetenschappen weten we iets van hun samenwerking en hun zelfstandigheid.

- God als '**De Ware Wijnstok**'. De ware wijnstok is een metafoor, die mij wat minder aanspreekt, omdat ik niet zo'n wijnliefhebber ben. Ik stop in de zeldzame gevallen dat ik een glas wijn drink al snel als ik voel dat ik er iets licht in mijn hoofd van wordt. De wijnstok als metafoor, waarbij God, als tuinman, degene is die de wijnstok snoeit en meer vruchten doet dragen, spreekt me meer aan, maar ervaar ik toch als vrij beperkt.
- God als '**De Vader**' is voor mij een heel mooie metafoor, omdat ik in de loop van mijn leven een hele mooie band met mijn vader heb opgebouwd, die hoe langer hoe liefdevoller werd, naarmate mijn vader ouder werd. Het roept de ervaring van onafhankelijke liefde op die heel veel voor me betekent en waar ik heel dankbaar voor ben.
- Jezus zegt in Johannes 15:15: '**Vrienden** noem Ik jullie, omdat Ik alles wat Ik van de Vader heb vernomen, aan jullie heb meegedeeld. De grootste liefde die iemand zijn vrienden kan betonen, bestaat hierin dat hij zijn leven voor hen geeft'. Is het zwakker om te zeggen dat ik je vriend ben, dan wanneer ik zeg dat ik van je houd? Het spreekt mij aan dat een vriend ook verantwoordelijkheid neemt en vrij is om eigen keuzes te maken. Dat wij ons 'Religieus Genootschap der Vrienden' noemen, heeft mij altijd dat gevoel van verbondenheid, maar ook van zelfstandigheid gegeven wat mij in het leven veel heeft gebracht. Ik heb weinig behoefte aan het onderscheid tussen Vrienden met een grote V en een kleine v. Wel of geen lid heeft voor mij geen religieuze betekenis, alleen een praktische.

Welke metafoor we ook gebruiken, het is mij duidelijk dat elke metafoor zijn beperkingen heeft en dat wat wij willen aanduiden met God veel groter, veel meer is dan we met woorden kunnen aangeven. Bij de vele ontmoetingen met Quakers uit zeer verschillende tradities in mijn basisgroep en in de grote Wereldvergadering heeft mij dat heel erg geholpen om me toch verbonden te voelen. Het lied 'Cuan Grande es Él?' (Hoe groot is Hij?) dat we veel gezongen hebben, klinkt nog door en roept een prachtig gevoel van een God die zoveel groter is dan ik me kan voorstellen op. Wat een rijkdom, wat een grote wereld, wat een liefdestroom is het om zoveel verschillende mensen vanuit de hele wereld te mogen ontmoeten!

Quinoa, Lekker eten uit Peru????!!!

door Marianne van der Zee

Quinoa, een gewas uit de Amarant familie dat bestaat uit korreltjes die nog kleiner zijn dan gierst. Het is geen graan, want het hoort niet bij de grasachtigen. Hoewel het misschien niet logisch is voor onze

Nederlandse oren wordt het uitgesproken als kienwah. Een gewas dat voornamelijk verbouwd wordt door de Indiaanse boeren hoog in het Andesgebergte in Peru en Bolivia. Een gewas dat momenteel in het Westen gezien wordt als een soort wondersuperfood.

Waarschijnlijk wordt het al 7000 jaar verbouwd en in de tijd van de Inca's was het een heilig voedsel, de eerste korrels van het jaar werden door Inca heerser met een gouden werktuig geplant. Toen kwamen de Spanjaarden die het voedsel verboden, want het was heidens voedsel en de bewoners moesten overschakelen op tarwe en gerst. Gelukkig heeft de plant zich in het wild verder voortgeplant en nadat de landen zelfstandig werden is men het weer gaan verbouwen.

De telers waren kleine Indiaanse boeren, die grotendeels zelfvoorzienend hoog in de Andes moesten overleven. Ze woonden niet hoog in de Andes uit eigen keuze maar omdat ze langzaam maar zeker verjaagd werden uit de vruchtbare lagere gebieden, eerst door de Spanjaarden en later door de niet Indiaanse bevolking en tegenwoordig door grote (meestal Noord-Amerikaanse bedrijven). Ze hebben daar inmiddels generaties lang gewoond en zijn al sinds die tijd eigenaars van hun land.

Door o.a. de toegenomen teelt van Quinoa zijn er momenteel weer allerlei rechtszaken van grote bedrijven tegen de boeren om het land in bezit te krijgen. Voor de boeren een verloren zaak want ze kunnen niet zwart op wit bewijzen dat het land al generaties lang in het bezit van de familie is geweest. Sommige boeren laten het niet zover komen en verkopen hun land liever meteen en vertrekken dan naar de stad om daar

ecoquaker

Quinoa (foto Sytse, bij het Titikameer genomen)

werk te zoeken. En komen vervolgens terecht in de sloppenwijken aan de rand van de stad met alle negatieve gevolgen van dien.

Behalve de landonteigening is een ander nadeel van de 'quinoahype' dat de prijs verdrievoudigd is, zodat het product voor de Peruanen en Bolivianen onbetaalbaar is, mede omdat het vooral gegeten werd door de armere bevolking die nu noodgedwongen overstapt op o.a. witte rijst.

Het wrange van dit verhaal is dat die prijs zo hoog is geworden, omdat welvarende Amerikanen en Europeanen het zijn gaan eten omdat het zo gezond is. Als je leest wat er allemaal in zit en hoe gezond je ervan wordt, kun je je afvragen waarom de Hooglandindianen niet allemaal minstens 150 jaar oud zijn geworden maar zelfs op relatief heel jonge leeftijd zijn gestorven.

Bij het zoeken naar verdere informatie over dit onderwerp deed ik nog een andere ontdekking. Aan de ene kant vrij summiere informatie over de negatieve invloed van de quinoahype, geschreven door mensen die zich betrokken voelen bij de bevolking en een heleboel

verschillende rassen Quinoa 1

informatie waarin de hype werd opgehemeld met feiten, percentages e.d.

En waarin staat dat de bewoners van Peru en Bolivia helemaal geen quinoa eten, alleen de paar boeren die het verbouwen en dat die boeren er alleen maar op vooruit gaan omdat ze hun quinoa kunnen verkopen. Als ik dan verder doorspit, blijkt dit geschreven te zijn door mensen die op de een of andere manier betrokken zijn bij grote Amerikaanse bedrijven die voordeel hebben bij de verkoop van quinoa.

Een tweede groot nadeel zal zijn dat grote delen van de Altiplano, dat nu grasland is en waar de lama's en de alpaca's grazen, mechanisch omgespit gaan worden en gebruikt gaan worden om zoveel mogelijk quinoa te verbouwen waardoor een heel ecosysteem verloren gaat.

Bovendien zullen er door de intensieve landbouw die gaat ontstaan ziektes gaan optreden en door de opwarming van de aarde zullen er insecten naar hogere regionen kunnen verhuizen zodat de boeren met pesticiden zullen gaan werken waardoor het "biologische" van de quinoa helemaal zal verdwijnen.

Wieg van de aardappel in groot gevaar door klimaatverandering

Bron internet nieuwsagentschap IPS België

Peru, Pisac 24 december 2014

In Peruaanse Andes, de wieg van de aardappel, loopt de aardappelteelt groot gevaar. "Ik schat dat er over veertig jaar geen aardappelen meer gekweekt kunnen worden." De inheemse bevolking verliest meer dan een voedselbron.

In de Heilige Vallei (*waar de wereldconferentie van de Quakers was, red.*) van de

Inca's, op meer dan 3000 meter

hoogte, kweekt de inheemse bevolking al meer dan duizend jaar aardappelen. Hier bevindt zich het Parque de la Papa, het Aardappelpark, een beschermd gebied met het grootste aantal aardappelsoorten ter wereld, meer dan 1400.

"De voedselzekerheid van deze families is in gevaar", zegt Lino Loayza, coördinator van het Parque de la Papa. "In september begint het regenseizoen. De velden zouden er nu groen moeten bij liggen. Maar het heeft slechts twee of drie dagen geregend. En ook de warmte baart ons grote zorgen." Als de droogte aanhoudt, en daar ziet het naar uit, "zal de oogst volgend jaar niet goed zijn."

Het park strekt zich uit over meer dan 9000 hectare, tot een hoogte van 4500 meter. Zesduizend inheemse Peruanen kweken er aardappelen volgens eeuwenoude tradities. De velden worden omringd door hoge bergtoppen, waar tot voor kort eeuwige sneeuw te zien was. Door de opwarming van de aarde is die sneeuw verdwenen.

"De mensen beginnen zich nu vragen te stellen over de klimaatverandering", zegt Lino Mamani (50), leider van een Quechua-gemeenschap en een van de papa arariwa, aardappelhoeders, van het park. "De mensen beginnen zich vragen te stellen over hun toekomst en die van hun familie. Hoe zal het weer evolueren? Zullen ze nog eten hebben?" De Pachamama (Moeder Aarde in het Quechua) is nerveus door wat we haar aandoen. Alle gewassen verplaatsen zich steeds hoger, tot we niet hoger meer kunnen."

Het lage deel van het Parque de la Papa, een beschermd gebied met het grootste aantal aardappelsoorten ter wereld.

Zeg niet dat we het niet wisten

ingezonden en toegelicht door Jan Ramaker, door Amos Gvirtz Jordaan Vallei februari 2016

Israëlische militairen met bulldozer op weg om huizen van Bedoeïenen te vernielen

Amos Gvirtz, oprichter van 'Israëli en Palestijnen voor Geweldloosheid' en voormalig Israëlische vertegenwoordiger bij IFOR is tegenwoordig voorzitter van het Comité tegen verwoesting van huizen. Hij stuurde ons het onderstaand schokkend verslag van een drietal leden van Machsom watch. Dit is een groep Israëlische vrouwen die het gedrag van Israëlische soldaten en politieagenten bij de controleposten op de Westbank bewaken en documenteren. Ze zijn ook waarnemers bij de militaire rechtbanken en leggen de procedures vast. En ze helpen Palestijnen die de controle posten van het Israëlische leger moeten passeren.

Verslag van leden van Machsom watch: Nurit Popper, Daphne Banai en Rajaa Natur

Oog in Oog met opstand

Hoe komt het dat Palestijnse jongeren er met messen op uitgaan en kolonisten en Israëlische militairen op de bezette Jordaan oever aanvallen?

Hoe komt het dat een 54 jarige vrachtwagenchauffeur een groep liftende soldaten op een kruispunt aanrijdt ?

Dat komt hierdoor:

In Jiftliq (in de Jordaanvallei 40 km vallei boven Jericho): zijn 2 huizen en 3 schaapsstallen in het ochtendgloren verwoest, waardoor 18 mensen onder wie 3 baby's en nog eens 3 kinderen dakloos werden.

Ook in Jiftliq is een hoofdwaterleiding afgesloten en verwoest door de Israëlische Burgerlijke Autoriteit, waardoor 52 families (bestaande uit 300 personen) zuidwest van Jiftliq, verstoken zijn van water.

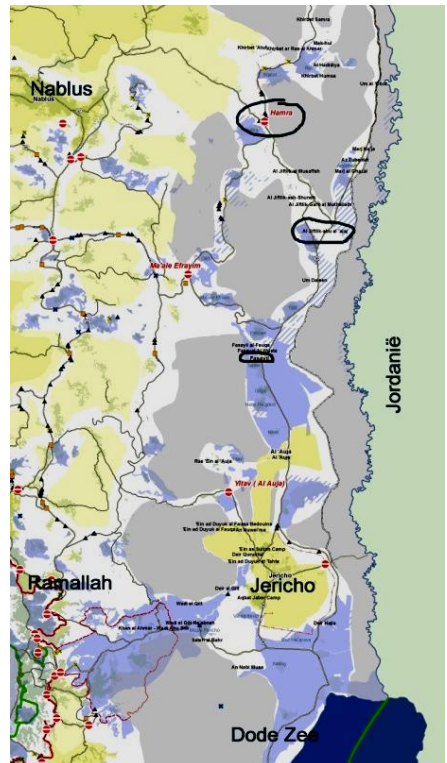
In Fasayil: "Ik zag de 'opstandigheid' in de ogen van Zakariah, de 8 jarige zoon van Hajjar, toen zijn vaders huis voor de 4e keer verwoest werd. De laatste keer gebeurde dat tijdens de extreme hittegolf in

augustus 2015. De familie van Zakariah werd uitgewezen uit Ein Gedi in 1948. Later werden ze uitgewezen uit Jericho en uit Nu'eima. De moeder zegt wanhopig “we hebben echt nergens waar we heen kunnen gaan”. We vroegen Hajjar of we hen konden helpen. Hij glimlacht verlegen en zegt: “Nee, nee, maar goddank dat jullie gekomen zijn”. Maar Zakariah's ogen spuiten vuur. Ook in Fasayil heeft het Israëlische leger een bedoeïenen-tent waarin 4 volwassenen en 4 kinderen woonden en bovendien een schaapskooi verwoest. Die tent was trouwens een geschenk van de Europese Unie na de laatste verwoesting een maand geleden.

In Khirbet Ein Karzaliya (even boven Jiftliq): – De huizen van 2 families werden verwoest waardoor 25 personen dakloos werden. Rajaa Natur vraagt dringend DOE IETS, de mensen staan te midden van het puin in de regen. Ze hebben geen onderdak.

In Al Maqassar (bij Hamra controle post): – Op dinsdag 2 februari verwoestte de Bulldozers van het Israëlische leger 2 woningen waarin 21 mensen mannen, vrouwen, baby's en bejaarden en twee schaapskooien huisden. Het Rode Kruis schonk een kleine tent. De volgende dag om 9 uur kwamen de bulldozers terug en verwoestten de Rode Kruis tent en alles wat er nog heel was en bovendien ook nog een bedoeïenen tent. De vader van het gezin Nidal, wringt zijn handen en vraagt : “Wat moeten we nu doen, we hebben niets meer over”. Zijn dochters staan in de stromende regen zonder beschutting. Zijn schapen staan om hem heen. Hun wol druipend van de regen. Iedereen kijkt naar ons. Radeloos.

Dit zijn de activiteiten van het Israëlische bezettingsleger op één enkele morgen in de Jordaanvallei. Ieder kind uit deze families die de komst van de bulldozers en leger jeeps heeft meegemaakt, heeft geen sociaal netwerk nodig om te haten en er is geen sterkere prikkel om te haten dat wanhoop.... En desondanks zijn er nog steeds boeren die als ze ons de doorgesneden waterpijpen hebben laten zien, als wij teruggaan een krat aubergines cadeau doen.

Belastingontduiking door multinationals

bijeenkomst georganiseerd door ActionAid

Ontwikkelingslanden hebben belastinginkomsten nodig om scholen, ziekenhuizen en de aanleg van wegen te financieren. Helaas maken veel multinationals creatief gebruik van het internationale belastingstelsel om zo min mogelijk belasting te hoeven betalen. Belastingontwijking door multinationals is legaal, maar is het ook eerlijk?

Graag nodigen wij je uit voor een bijzondere presentatie van Savior Mwambwa, *Tax Power Campaign Manager* van ActionAid International. Dit zal plaatsvinden op 18 maart vanaf 16.00 uur op ons kantoor aan de Stadhouderskade 60 in Amsterdam.

Schiphol wakes

Deze wakes worden ook in 2016 telkens vanuit de traditie en het gedachtegoed van verschillende geloofsgemeenschappen gehouden. Op onderstaande data komen de volgende aan bod:

- **13 maart** Stem in de Stad Haarlem & Kerken uit de Haarlemmermeer
- **20 maart** Palmzondag: SPA020 & Navigators Amsterdam
- **3 april** Goede Vrijdag: Franciscaanse Vredeswacht
- **5 april** Pasen: Oecumenisch Vuur

zie voor details op <http://www.schipholwakes.nl/>

door Frits ter Kuile, coördinator Schipholwakes

Zaken als het afschaffen van slavernij, het recht om vakbonden te vormen, gelijke rechten voor mannen en vrouwen of het niet langer illegaliseren van onze naaste, komen pas na taaie strijd op een breed front en met een lange adem tot stand. Maar uiteindelijk is gerechtigheid niet te stoppen.

Kinderkamer Den Haag

Aankondiging: het schilderen van het grote bos in de kinderkamer van het Quakercentrum Den Haag (Stadhouderslaan 8) is bijna klaar! Ouders met kinderen, van harte welkom! In ieder geval elke vierde zondag van de maand maar verder ook natuurlijk, als we het maar van te voren weten.

Vrienden voor Brussel

door Peter van Leeuwen

De jaarlijkse “Vrienden voor Brussel” (VVQREA) bijeenkomst en vergadering wordt elk jaar in een van de vier maandvergaderingen gehouden. In 2016 op zondag 20 maart in Den Haag.

Na de wijdingssamenkomst zal Andrew Lane, onze huidige pleitbezorger in Brussel, ons mondeling op de hoogte brengen van wat er het afgelopen jaar en nu via QCEA gedaan wordt. Daarna hebben we een eenvoudige lunch (soep, brood en beleg) en houden we onze jaarlijkse ledenvergadering.

Alle vier de onderdelen (wijdingssamenkomst, toelichting, lunch en ledenvergadering) zijn open voor iedereen die ze wil bijwonen. We zullen niet later dan 16.00 uur klaar zijn en zo mogelijk eerder. Van harte welkom!

Waar is QCEA (onze “Quaker stem” in Brussel) mee bezig?

door: Andrew Lane

QCEA draagt een Quaker visie over rechtvaardige verhoudingen uit in de Europese instellingen. Op dit moment zijn vrede en duurzaamheid de thema's waar we de meeste inspanningen op richten:

- Een netwerk vormen om gewapende drones in de EU tegen te gaan.
- Voorstellen om vredesopbouw en herstel als middelen te gebruiken om onveiligheid en haat aan te pakken, en tevens tegen militaire reacties op migratie te pleiten.
- Het bouwen van een circulaire economie, in een juiste verhouding tot de schepping, en
- Weerstand tegen een TTIP handelsovereenkomst waarin de sociale en milieuwetgeving bedreigd wordt.

Het Europees Forum over Gewapende Drones (EFAD) is in korte tijd opgezet en gegroeid op initiatief van Tim Harman (tharman@qcea.org). 15 NGO's nemen nu deel, wat geresulteerd heeft in een concept EU-beleid om in het parlement bekeken te worden. George Thurley (gthurley@qcea.org) houdt een reeks vergaderingen met mensen van de nationale regeringen in het vertrouwen dat ze onze oproep voor een ambitieuze circulaire economie-overeenkomst horen.

Quaker House heeft het drukker nu het vaker benut wordt door de Belgische Vrienden en andere geloofsgroeperingen, plus NGO's. In november heeft het Europees Netwerk tegen de Wapenhandel (Stop de Wapenhandel-groeperingen uit twaalf lidstaten) Laetitia Sedou benoemd als eerste afgevaardigde in Brussel. Laetitia werkt vanuit Quaker House en met het QCEA team.

Meer weten over QCEA? Mail (alane@qcea.org) of bezoek www.QCEA.org.

Bedreiging van de klimaatovereenkomst van Parijs

Bron: het blog van QCEA Brussel, door George Thurley, 6 januari 2016

Het is een maand nadat de overeenkomst van Parijs om de klimaatverandering aan te pakken werd afgerond, maar het debat is nog niet uitgedoofd. De deal werd verwelkomd door velen. Inderdaad is het feit dat 195 landen een tenminste gedeeltelijk juridisch bindende overeenkomst bereikten indrukwekkend. Er blijft echter kritiek:

1) de huidige verplichte afspraken van de landen zullen leiden tot meer dan 2°C temperatuurstijging,

2) er is bezorgdheid over de luchtvaart en

3) uitsluiting scheepvaart,

Maar de overeenkomst van Parijs vormt een basis waarop een nulkoolstof-uitstoot wereldwijd gebouwd kan worden. De gigantische diplomatieke inspanning leidde tot een akkoord. Maar politici, activisten en de samenleving als geheel - inclusief Quakers - worden geconfronteerd met de uitdaging van het in de praktijk brengen van de overeenkomst. We hebben al gezien dat de overeenkomst van Parijs het overheidsbeleid van het Verenigd Koninkrijk niet heeft beïnvloed. Het besluit van de Britse regering om de subsidies voor hernieuwbare energie drastisch te verminderen, laat zien dat we nog steeds waakzaam moeten zijn om bij het waarborgen van het beleid op alle niveaus te zijn. Het is een dringende noodzaak om een duurzame wereld te bouwen in overeenstemming met de akkoorden van Parijs.

Kerken en parlementsleden willen een einde aan fossiele brandstof investeringen.

door Andrew Lane

QCEA en de Raad van Europese Kerken (CEC) hadden in januari een ontmoeting met leden

van het Europese Parlement over het “desinvesteren” m.b.t. fossiele brandstoffen. De vergadering werd voorgezeten door Reinhard Bütikofer, een Duitse Europarlementariër van 'De Groenen'. Meer en meer geloofsgemeenschappen overwegen hun investeringen in de fossiele brandstoffen industrie te verkopen. In oktober 2013 besloten de Britse Quakers hiertoe, in 2015 gevolgd door FWCC (wereldorgaan van de Quakers). Daarna besloot QCEA dat actie op Europees niveau genomen kon worden. Quaker Europarlementariër Jude Kirton-Darling (Labour) nam deel aan dit overleg. In navolging van de QCEA bijdrage, zei ze: "Voor politieke verandering is het nodig het juiste verhaal te vertellen. Hierin kunnen kerken een cruciale rol spelen." QCEA stelde voor dat geloofsgemeenschappen de kwestie niet alleen bij het bedrijfsleven aankaarten, maar ook hun individuele leden ondersteunen op persoonlijk niveau (bijvoorbeeld vragen hoe hun pensioen belegd is).

meer informatie over desinvestment: en.wikipedia.org/wiki/Fossil_fuel_divestment

Handen en Voeten

door wils 't hart

Uitgenodigd door mijn

Doperse vrienden ben ik deze week bij de Doperse Dis geweest. Doperse Dis is een open maaltijd voor de thuis- en daklozen van Groningen. Niet dat ik dak- of thuisloos ben, maar als vrijwilliger mocht ik meteen meewerken. Wat een ervaring!

Een paar vrijwilligers staan een dag te koken, 's avonds staat een zaal vol gezellige tafels voor 4 tot 6 mensen klaar, er is pianomuziek door een blinde vrijwilliger. De gasten, zo'n 60 tot 70 per avond, komen druppelsgewijs binnen. Vrijwilligers begroeten hen en brengen het eten. Een prachtig menu met soep, maaltijd, een toetje (met slagroom!) en koffie na. Het is de bedoeling dat er veel ruimte is voor gesprekken, zo kreeg ik na wat omtrekkende gespreksopeningen en een boel gearzel, een prachtige uitleg over de betekenis van de tatoe's op de armen van één van 'mijn' gasten. Een vrolijke dame informeerde diepgaand naar waar ik vandaan kwam. Dat was kennelijk 'dorps' genoeg om mij de opdracht te geven om een poes voor haar te zoeken. Die had ze dringend nodig want ze had muizen. De volgende keer zal ik een muizenval voor haar meebrengen. Deze avond kreeg ik 3 keer een bere-omhelzing en één keer een strenge reprimande van een gast omdat het toetje niet snel genoeg kwam. Er was veel te lachen. De gasten mogen vragen om nog een bord, zo was er één meneer die 3 volle borden at en 2 toetjes. Aan het eind van

de avond mag een doosje eten mee, zolang de voorraad strekt. Ik beging de fout iemand te vragen of hij een doosje mee naar huis wilde. Hij had geen huis. Wilde hij een doosje mee naar de (dakloze-)opvang? Nee, hij sliep buiten (-6 graden die nacht). Sommige gasten kruipen helemaal weg in de verste hoekjes, ze zijn erg schuw en praten niet. Er zijn veel psychiatrische patiënten bij, of mensen die gewoon bang of in de war zijn. Agressieve mensen waren er nu niet, maar zijn er soms ook wel. Hier zie je het belang van vaste vrijwilligers, die iedereen kennen. Voor en na de bijeenkomst vormden de vrijwilligers een kring met handen verbonden. Het voelde goed en vertrouwd. Kleine zaken werden even besproken of harten gelucht. Waarom vertel ik jullie dit? Quakers zullen dit door onze kleine aantallen niet kunnen doen, maar aansluiten bij bestaande vrijwilligersprojecten kan altijd. Ik blijf hier komen!

Cuan Grande es Él

(Hoe groot is Hij, lied dat velen op de conferentie geïnspireerd heeft)

1. O Lord, my God! When I in awe-some wond-er Con-sid-er

Sen hor, mi Dios, al con tem plar los ci e los, El fir

all the worlds thy hands have made, I see the stars, I hear the roll-ing

men to y las es trel la mil. Al oir tu voz en los po tentes

thun-der, Thy power through-out the un-i-verse dis-played,

tru e nos. Y ver bril lar al sol en su ce nit

Refrain

Cuan grande es Él. Mi corazón se lle na de e mo ción.

Mi corazón se lle na de e mo ción. Cuan grande es Él.

Cuan grande es Él. Cuan grande es Él.

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Amsterdam	iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam
Antwerpen	geen vaste tijdstippen	Info Jan Peeters tel.: 0032.15.24 75 10 email : boekrijk@hotmail.com
Ulvenhout/ Helmond	Wisselende data en plaatsen in Zuid-Nederland	Info: Corien van Garderen: en Hennie Jansen (coriegarde@ziggo.nl ; hijpiansen@kpnplanet.nl)
Brussel	iedere zondag 11.00	Quakerhouse, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Bennekom	2e en 4e zondag van de maand: 10.30 Kinderen zijn welkom!	"Commanderij", Commandeursweg 44, Bennekom. Op de 2e zondag is er eerst van 10.30 – 11.00 een worship-sharing, daarna wijdingssamenkomst tot 12.00.
Deventer	Wijdingssamenkomst 3 ^e zondag 10.30 Gespreksavond: 1 x maand: 18.30 op wisselend di/do	Wijdingssamenkomst in het Meester Geertshuis, Assenstraat 20, 7411JT Deventer. Gespreksavonden, data en inlichtingen bij Frieda Oudakker 0570-670287 email: friedaoudakker@live.nl
Groningen	2e en 4e zondag van de maand in Groningen: 10.30 1e zondag van de maand te Hellum 10.30	2 ^e en 4 ^e zondag: De Poort, Moesstraat 20, 9717 JW Groningen, tel.: 050-5712624 1 ^e zondag: te Hellum, Hoofdweg 41: Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Peter Spreij; nonmv@pspreij.nl
Den Haag	iedere zondag: 10.30	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom. Bij kennisgeving vooraf is er voor hen een aangepast programma.
Wijhe, bij Zwolle	Op 1e zondag van de maand 10.30	Wim en Deborah Balijon: 0570-597170 Slotpark 77, 8131 DW Wijhe. Graag aanmelden als je komt.

Wijdingssamenkomsten op Afstand

1. Meeting at a Distance. Inlichtingen: caroline.wilson@esade.edu
2. Online meeting for worship: op tijdstippen rekening houdend met verschillende tijdzones. Bekendmaking op: Quakerworship.org
3. Quaker Faith and Fellowship: www.Quakerfaithandfellowship.org

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen

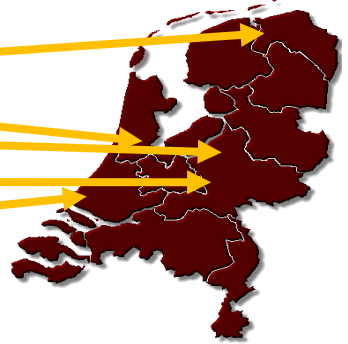
NON

A'dam

Deventer

MiZuNed

Haagse

Quaker Secretariaat:

Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers). Tel.: [06 13700682](tel:0613700682). e-mail: secretariaat@deQuakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 tnv Religieus Genootschap der Vrienden - Quakers- te Zwolle.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, bibliothecaris - vacature,

Quaker Literatuur: Willem Furnée ; Badhuisweg149, 2597JN 's-Gravenhage telefoon: 070-3220544, e-mail: literatuur@Quakers.nu Bankrek.: NL70 INGB 0000 313040 t.n.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Hans Weening, Lijnbaansgracht 208b, 1016 XA Amsterdam, 085-8780821 hweening@xs4all.nl
Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 tnv A'damse MV Quakers te Anna Paulowna.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Willem Furnée
haagsevrienden@Quakers.nu Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. Tel. 070-3600621. Bankre.k: NL48 INGB 0001 8562 21 tnv Haagse Vrienden, Quakers Den Haag.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Pieter Ketner, p.ketner@upcmail.nl Corr.adres: Els Ramaker, 0344 606818. mob:0636361350. email: Els@ramaker.me Bankrek: NL67 TRIO 0197 6518 52 ten name van Rel.Gen.der Vrienden-Quakers- te Deventer.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0570-670287 email: friedaoudakker@live.nl

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Peter Spreij ; Watersingel 17, 9351 XN Leek, Tel.: 0594-769063; nonmv@pspreij.nl
Bankrek.: NL12 INGB 0001 5908 95 tnv N.O.N. MV Rel.Gen. d. Vr. te Groningen.

Quaker Hulpfonds: schrijver vacature. Penningm: Johannes Borger, johannes.borger@hotmail.com Bankrek. NL19 INGB 0000 220644 t.n.v. Religieus Genootschap der Vrienden, Quakers, te den Haag.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Peter van Leeuwen, Tel.: 0182-611786; vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL28 INGB 0002 5386 85 t.n.v. VVQREA te Helmond.